

Фиқҳ дарслари (52-дарс). Мавсуъалар

15:48 / 26.09.2019 2966

Ҳозирги кундаги жамоавий муаллифлар китоблари ичидаги энг кўзга кўрингани ва машҳури Кувайт давлати Вақф ва Исломий Ишлар вазирлиги томонидан таълиф қилинган «Ал-мавсуъа ал-фиқҳийя» номли асардир.

«Ал-мавсуъа ал-фиқҳийя»нинг муаллифлари муқаддимада бу каби асар яратиш замон тақозоси эканини, уни яратиш фикри 1951 йили Парижда бўлиб ўтган Ислом фиқҳи ҳафталиги иштирокчилари қабул қилган баёнотда ўз аксини топганлигини айтиб ўтганлар.

«Ал-мавсуъа ал-фиқҳийя»нинг яратилиш тарихидаги дастлабки босқич беш йилни ўз ичига олиб, у 1971 йили охирига етган. Бу босқичда режа тузилган, Ибн Қудоманинг «Муғний» китоби асосида фиқҳий луғат тайёрлашган ва элликта мақола ёзилган. Улардан баъзилари тажриба учун нашр қилинган ва мутахассисларнинг фикр-мулоҳазалари эътиборга олинган.

Кейин кутиш ва тайёргарлик кўриш учун беш йил кетган. Уламолар ва мутахассислар билан алоқалар ўрнатилган ва жиддий иш бошлишга ҳозирлик кўрилган. Яна тўққизта мақолани нашр қилиб, фикр-мулоҳазалар тўпланган.

1977 йили 1 мартда эълон қилинган 8/77 рақамли вазирлик қарорига биноан Вақф ва Исломий Ишлар вазири раислигида ва саккиз киши аъзолигида «Ал-мавсуъа ал-фиқҳийя»нинг бош ишчи гуруҳи тузилган.

Шундан кейин бу асарни яратиш бўйича жиддий иш бошланган.

«Ал-мавсуъа ал-фиқхийя»нинг биринчи жузи аввалида фиқхнинг таърифи ва тарихи тўғрисида, унинг ривожи, фиқхий мазҳаблар ва китоблар ҳақида осон ва тушунарли услубда кўпгина фойдали маълумотлар берилган.

«Ал-мавсуъа ал-фиқхийя»нинг муаллифлари ҳижрий ўн учинчи асртагача бўлган Ислом фиқҳи меросини янги аср руҳида баён қилишни ўзларига мақсад қилиб олганлар. Унда мазҳабий баҳс ва муноқашалардан, шахсий маънода бир қавлнинг иккинчисидан афзаллигини айтиб ўтиш ва қонунларни зикр қилишдан четланганлар.

«Ал-мавсуъа ал-фиқхийя»га номи зикр қилинган уламоларнинг таржимаи ҳоллари, усуул фиқҳ, янги пайдо бўлган масалалар ва фиқхнинг камёб луғатлари бўйича иловалар ҳам қилинган.

«Ал-мавсуъа ал-фиқхийя»да маълумотлар алифбо ҳарфлари тартибида берилган. Мисол учун, биринчи истилоҳ «Аимма» сўзи бўлган.

Энг аввал мазкур истилоҳнинг луғавий таърифи берилган.

Кейин худди шу сўз бошқа қайси маъноларда ишлатилиши ҳам бирин-кетин айтиб ўтилган.

Кейин эса аиммага, яъни имомларга тегишли шаръий ҳукмлар батафсил келтирилган.

Маълумотлар қайси манбалардан олингани жуз ва бетлари билан ҳар саҳифанинг остида аниқ кўрсатилган.

Баъзи ҳолатларда мазкур сўз ёки истилоҳлар фиқхнинг қайси бобларида ишлатилиши ҳам айтиб ўтилган.

«Ал-мавсуъа ал-фиқхийя»да холислик ва мужтаҳид фуқаҳолар ва фиқҳий мазҳабларни қадрлаш ҳамда мўътадиллик равшан сезилиб туради. Услуб ва тил масаласи юқори даражада гўзал ва тартибли. Бу асарни ҳамма мақтайди ва қадрлайди. Уни чоп этиш ишлари ҳам аъло даражада йўлга қўйилган. Бу ишнинг бошида турганлар ва илмий ишларини амалга ошираётганлар ихлосли кишилардир. Ушбу сатрларнинг соҳиби – камина ходимингиз уларнинг кўпи билан таниш ва иш жараёни билан ошно бўлган.

2007 йил март ойида «Ал-мавсуъа ал-фикахийя»нинг қирқ беш жузи барчаси чоп этилиб, Аллоҳ таолонинг ёрдамида бу катта илмий иш охирига етди.

«Фикахий йўналишлар ва китоблар» китобидан